

UCHWAŁA NR 1/2024
Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia
z dnia 27.03.2024 r.

w sprawie standardów uczciwości akademickiej

Na podstawie § 2 ust. 1 pkt 8 Zarządzenia Nr 239/2022 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 24 października 2022 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz zespołów ds. jakości kształcenia i ds. oceny jakości kształcenia ustala się, co następuje:

Uczciwość akademicka jest – zgodnie z tradycją - jednym z najważniejszych filarów działalności uniwersyteckich. Należy ona również do podstawowych wartości wyznaczających sposób działania Uniwersytetu Wrocławskiego. Jak zostało zapisane w *Strategii rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego na lata 2021-2030* „Uniwersytet Wrocławski prowadzi badania naukowe oraz kształci studentów i doktorantów w duchu otwartości, samodzielności, uczciwości i tolerancji, służąc społeczeństwu i nauce oraz aspirując do roli jednego z depozytariuszy intelektualnych osiągnięć człowieka” (Załącznik nr 1 do uchwały Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego nr 34/2020 z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie Strategii rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego na lata 2021-2030: 3).

Uczciwość akademicka oznacza przestrzeganie zasad etycznych i wzorców postępowania odnoszących się do funkcjonowania społeczności uniwersyteckiej. Etyka akademicka obliguje do rzetelnego i transparentnego prowadzenia badań, do odpowiedzialności w zakresie kształcenia oraz badań, do poszanowania innych, zwłaszcza ich dorobku naukowego.

§ 1. Cel i znaczenie

Standardy uczciwości akademickiej mają na celu zapewnienie najwyższej jakości kształcenia i działalności naukowej na Uniwersytecie Wrocławskim. Przestrzeganie tych standardów ma szczególne znaczenie dla utrzymania wiarygodności i prestiżu Uniwersytetu Wrocławskiego, a także dla wzajemnego zaufania i szacunku między studentami, doktorantami i pracownikami.

Studenci, doktoranci i pracownicy są zobligowani do przestrzegania zasad uczciwości akademickiej we wszystkich obszarach swojej aktywności na Uniwersytecie. W szczególności prowadzący zajęcia są odpowiedzialni za czytelne przekazywanie oczekiwań dotyczących uczciwości akademickiej w zakresie dydaktyki, a studenci są odpowiedzialni za zapoznanie się z tymi oczekiwaniami i za ich przestrzeganie.

W przypadku podejrzenia naruszenia standardów uczciwości akademickiej każdy członek społeczności uniwersyteckiej może zgłosić taki przypadek do dziekana wydziału lub kierownika jednostki pozawydziałowej. Obowiązkiem dziekana lub kierownika jest zapewnienie bezstronnego rozpatrzenia zgłoszenia zgodnie z procedurą opisaną w osobnych przepisach.

§ 2. Podstawy uczciwości akademickiej

- Rzetelne wykonywanie pracy naukowej, przedstawianie jej wyników obiektywnie i zgodnie z uzyskanymi rezultatami, bez stosowania metod mających na celu wprowadzenie w błąd odbiorcy.
- Poszanowanie i uznawanie własności intelektualnej innych osób oraz wyraźne zaznaczanie własnego wkładu w badania lub pracę. W tym celu niezbędne jest prawidłowe oznaczanie tradycyjnych źródeł bibliograficznych oraz innych treści, które nie są naszego autorstwa, w szczególności wygenerowanych przy użyciu narzędzi komputerowych służących do przetwarzania języka naturalnego oraz innych algorytmów sztucznej inteligencji.
- Przestrzeganie przepisów prawa powszechnego i regulacji obowiązujących na Uniwersytecie Wrocławskim.
- Respektowanie zaleceń i instrukcji nauczycieli akademickich, spełnianie ustalonych warunków zaliczenia i przestrzeganie wskazanych terminów.

- Odpowiedzialność za własne działania (zwłaszcza za podejmowane decyzje) i gotowość do poniesienia konsekwencji w przypadku popełnienia błędu.
- Krytyczne i twórcze myślenie rzetelnie uwzględniające zróżnicowane postawy i perspektywy badawcze.
- Poszanowanie godności wszystkich członków społeczności akademickiej.

§ 3. Przestrzeganie zasad uczciwości akademickiej

Uniwersytet Wrocławski jest zobowiązany do edukowania studentów i nauczycieli akademickich w zakresie uczciwości akademickiej; temu celowi służą szkolenia i inne formy wspomagające. W ramach zajęć dydaktycznych kwestie etyczne mogą i powinny stanowić przedmiot dyskusji uwzględniających specyfikę poszczególnych dyscyplin badawczych i kierunków studiów.

Zajęcia prowadzone na Uniwersytecie Wrocławskim pozwalają ich uczestnikom nauczyć się, jak we właściwy sposób korzystać ze źródeł bibliograficznych i innych zasobów, a także, jak z uwzględnieniem zasad uczciwości akademickiej przygotowywać teksty naukowe, programy komputerowe, opracowywać dane eksperymentalne, a także inne utwory związane ze studiowaniem i działalnością naukową.

Uczymy, że odpowiedzialne korzystanie z dostępnych narzędzi i zasobów, w tym także z efektów rozwoju technologicznego wykorzystujących sztuczną inteligencję, polega na świadomym i uczciwym czerpaniu z nich i korzystaniu ze stwarzanych przez nie możliwości. Pomocne może być zapoznanie się z ich własnościami i charakterem, a także wskazówki od nauczycieli akademickich i konsultacje z nimi. Wykorzystywanie literatury, narzędzi komputerowych wspomagających przetwarzanie języka naturalnego, algorytmów sztucznej inteligencji lub innych zasobów wiąże się z koniecznością precyzyjnego informowania o ich użyciu i zakresie zastosowania.

Zadania realizowane w czasie studiów wymagają własnej pracy intelektualnej. Wskazane i celowe jest korzystanie z materiałów pomocniczych i narzędzi w sposób twórczy i oryginalny tak, by ich użycie wspierało rozwój uczestników zajęć. Wykładowcy mogą dopuścić użycie m.in. narzędzi sztucznej inteligencji w ramach prowadzonych zajęć w określony sposób i na określonych warunkach, co powinno być zawsze wyraźnie zaznaczone w regulaminie zajęć i/lub w sylabusie. Jeśli prowadzący zezwoli na korzystanie z form sztucznej inteligencji w celu wykonania określonego zadania, student nadal ma obowiązek odpowiedniego potwierdzenia takiego użycia w tekście lub kodzie. W przypadku wątpliwości co do tego, czy określone zastosowanie narzędzi technologicznych jest w danym przypadku dozwolone, student jest zobowiązany do skonsultowania się z prowadzącym przed wykonaniem zadania.

Osoby prowadzące zajęcia na Uniwersytecie Wrocławskim mogą korzystać z narzędzi wspierających analizę tekstu lub kodu komputerowego w celu ustalenia czy zadanie zostało wykonane samodzielnie, w odniesieniu do wszystkich zgłaszanych prac studenckich lub tylko do wybranych prac wzbudzających wątpliwości. W przypadku uzasadnionego podejrzenia niesamodzielności lub oszustwa prowadzący stosuje procedurę postępowania opisaną w odrębnych przepisach.

§ 4. Dobre praktyki

Podczas studiów wyższych studenci wielokrotnie stają się autorami, gdy przygotowują prace zaliczeniowe, prace semestralne, prace roczne, referaty, prezentacje, prace licencjackie, prace magisterskie, artykuły naukowe, czy opisują wyniki badań eksperymentalnych. Być autorem to znaczy rzetelnie, odpowiedzialnie i transparentnie tworzyć prace, które są oryginalne i samodzielne, a także mieć prawo do ochrony swojego dzieła, ale jednocześnie szanować prawa innych. Uznaje się, że autorem jest student, którego imię i nazwisko zostało odnotowane w pracy, referacie czy raporcie z badań. Student, samodzielnie przygotowując prace, stwarza sobie szansę na rozwój, którego kolejne etapy są oceniane na podstawie zaprezentowanej wiedzy i potwierdzonych umiejętności oczekiwanych na poszczególnych etapach studiów.

Rzetelność pracy naukowej wiąże się z dokumentowaniem procesu badawczego, co umożliwia jego weryfikację, porównywanie i kontynuowanie, czyli pozwala na budowanie wiedzy naukowej.

Aby rzetelnie przygotować pracę naukową, trzeba systematycznie odnotowywać adresy bibliograficzne tekstów naukowych, z którymi się zapoznajemy. W tym celu warto korzystać z nowoczesnych programów, jakimi są menadżery bibliografii. Dzięki temu na każdym etapie pracy bez dodatkowego wysiłku można odwoływać się do przeczytanych prac, a informacje o nich umieszczać w bibliografii. Najpewniejszym sposobem na pełne, a przy tym autorskie przedstawienie stanu badań jest syntetyczne, przekrojowe zestawianie kilku (najmniej dwóch) prac naukowych, które są znaczące, ale jednocześnie odpowiadają zarysowanej w temacie perspektywie badawczej. Rzetelność naukowa wymaga starannego opisu gromadzonych danych, których autentyczność może być sprawdzana, a ich zbiór może stać się dopełnieniem materiału dostępnego do badań i porównań. W przypadku badań eksperymentalnych ich wyniki - dane źródłowe - muszą być zachowane w wersji oryginalnej wraz z opisem eksperymentu. Analiza danych eksperymentalnych musi być zgodna z ogólnie przyjętymi procedurami, a jej metodyka powinna być wyraźnie opisana.

Wiedzę i umiejętności służące do rzetelnego prowadzenia badań naukowych studenci zdobywają m.in. w ramach zajęć przygotowujących do pisania prac naukowych.

Odpowiedzialność w pracy naukowej wymaga poszanowania praw autorskich innych autorów, korzystania z wiarygodnych źródeł, o których wiedzę można zdobyć w czasie sumiennego studiowania. Autor ponosi odpowiedzialność za korzystanie z prac nieznanych twórców (w tym prac wytworzonych przy użyciu sztucznej inteligencji) czy nieuprawnione przypisywanie sobie autorstwa. Etyka prowadzenia badań naukowych wiąże się z uwzględnianiem praw uczestników badań i przedmiotu badań. Ze względu na to, że wiele naruszeń tych zasad wynika z niewiedzy, studia wyższe dają możliwość zapoznawania się z zagadnieniem odpowiedzialności w pracy naukowej oraz pozwalają na zdobywanie doświadczeń badawczych poprzez uczestniczenie w pracach naukowych prowadzonych przez promotora oraz innych pracowników naukowych, a także przez studentów i doktorantów.

Transparentność tworzonej pracy naukowej jest efektem wyraźnego oddzielania istniejącego stanu badań od opisu zgromadzonego przez siebie materiału, zastosowanej własnej procedury badawczej i uzyskanych wyników badań. Przywoływany w pracy dorobek innych badaczy również może być twórczo opracowany, gdy jest kompetentnie syntetyzowany, komentowany i dobierany do analizowanego problemu badawczego, a nie tylko streszczany. W czasie zajęć przygotowujących do pisania prac dyplomowych student otrzymuje wiedzę o zasadach cytowania źródeł zarówno drukowanych, jak i elektronicznych. Zadaniem autora jest wykazanie, że opracowanie podjętego w pracy zagadnienia może być uznane za jego nowe ujęcie w stosunku do dotychczas istniejącego zasobu wiedzy.

§ 5. Niedopuszczalne zachowania

Opisane poniżej zachowania są uważane za niedopuszczalne i mogą stanowić naruszenie Regulaminu studiów.

Niedozwolone użycie cudzych tekstów, obrazów i in.

Niedozwolone użycie cudzej własności intelektualnej, np. koncepcji, tekstów, obrazów, wyników, kodu, generalnie pomysłów lub wyników pracy, polega na ich wykorzystaniu bez właściwego wskazania czy oznaczenia tego wykorzystania. Takie zachowanie jest niedopuszczalne, nawet jeśli treści nie są kopiowane dosłownie, lecz przeformułowane, ale bez podania źródła. Treści przytaczane dosłownie (bez zmiany, dokładnie) należy umieścić w cudzysłowie i opatrzyć przypisem lub posłużyć się powszechnie przyjętym oznaczeniem wskazującym na przejęcie tekstu czy utworu. Należy oznaczyć odpowiednio również treści modyfikowane, parafrazowane, streszczane – w takim przypadku należy wskazać ich autora lub źródło zgodnie z przyjętymi zasadami postępowania i konwencjami oznaczania odwołania do cudzego utworu. Jednak należy pamiętać, że parafrazowanie nie polega w szczególności na: synonimizacji wybranych wyrazów w cytacie, zmianie szyku zdania czy zmianie kolejności wypowiedzi. Takim samym zasadom jak teksty podlegają inne utwory, np. programy komputerowe, znaki graficzne, zbiory danych, prezentacje, opracowania.

Podczas przygotowania pracy w celu spełnienia wymagań zaliczenia zajęć student powinien dołożyć wszelkich starań, aby wyodrębnić własny wkład twórczy od informacji pochodzących ze źródeł. Źródłami są opracowania literaturowe, bazy danych, źródła internetowe. Niedozwolone jest korzystanie z prac tworzonych przez innych studentów; nie wolno też udostępniać własnych prac innym studentom do wykorzystania.

Programy komputerowe. W wielu przypadkach tekst programów komputerowych (kod) ma znamiona utworu lub jest utworem. Szczegółowe zasady obowiązujące przy tworzeniu kodu powinny być określone w regulaminie zajęć. W niektórych przypadkach dopuszczalne może być tworzenie kodu poprzez modyfikację kodu dostarczonego przez prowadzącego, wygenerowanego przez narzędzia automatyczne lub kodu samodzielnie znalezionego w Internecie lub innych źródłach. Co do zasady – jeśli nie określono inaczej – nie wolno wykorzystywać kodu pozyskanego ze źródeł innych niż zalecane przez prowadzącego.

Niedozwolone korzystanie z technologii

Uczciwość akademicka zabrania przedstawiania jako własnej pracy utworu, którego nie jest się autorem. W związku z tym przedstawianie na zaliczenie wygenerowanych komputerowo tekstów, obrazów lub programów bez własnego wkładu autorskiego w ich opracowanie nie jest dopuszczalne. Nie jest również dopuszczalne użycie treści wygenerowanych automatycznie bez oznaczenia sposobu wygenerowania tych treści - należy zawsze podać nazwę użytego narzędzia oraz opisać polecenie (*prompt*) lub procedurę prowadzącą do wygenerowania określonego efektu. Korzystanie z narzędzi sztucznej inteligencji nie jest również dopuszczalne, jeśli prowadzący zajęcia nie wyraził na to zgody.

Oszustwo

Niedopuszczalne są zachowania mające na celu wprowadzenie w błąd co do faktycznego stanu rzeczy lub co do autorstwa lub samodzielności wykonanej pracy.

Manipulacja danymi eksperymentalnymi. Jakiegokolwiek nieudokumentowane i nieujawnione modyfikowanie i naruszanie integralności danych eksperymentalnych - takie jak usuwanie lub dopisywanie danych liczbowych, fabrykowanie danych, modyfikacje plików graficznych, itp. - jest niedopuszczalne.

Komunikacja w czasie egzaminu lub kolokwium. Warunki przeprowadzania egzaminów mają zapewnić samodzielność pracy studenta. Korzystanie z informacji uzyskanych podczas egzaminu od innych osób (za ich zgodą lub bez) jest formą oszustwa.

Użycie niedopuszczonych materiałów lub urządzeń. Jeśli nie zostało to wprost dopuszczone przez egzaminatora, studenci w czasie egzaminu nie mogą korzystać z książek, notatek, źródeł internetowych ani z innych materiałów, a także z urządzeń elektronicznych.

Falszowanie danych w celu spełnienia wymogów postawionych przed studentem, uzyskania zaliczenia lub uzyskania nieuprawnionych przywilejów. Takie działania obejmują fałszowanie lub fabrykowanie informacji lub dokumentów, i są formą oszustwa.

Wielokrotne składanie tej samej pracy do zaliczenia na różnych zajęciach jest niedopuszczalne, z wyjątkiem szczególnych przypadków, kiedy prowadzący wyrazi na to zgodę. Co do zasady, każde zajęcia zawierają wymóg wykonania określonych zadań, których celem jest osiągnięcie konkretnych efektów uczenia się przypisanych w sylabusie danym zajęciom. Wykorzystanie raz przedłożonej pracy do zaliczenia innych zajęć może być uznane za nieetyczne, ale też może utrudniać osiąganie efektów uczenia się zamierzonych dla różnych przedmiotów.

Niedozwolona pomoc

Współpraca z innymi osobami przy zadaniach przeznaczonych do indywidualnego wykonania przez studenta jest niedopuszczalna. Korzystanie z pomocy innych osób jest natomiast możliwe, jeśli prowadzący zajęcia wyraźnie na nią zezwoli lub jeśli dane zadanie wymaga określonej formy współpracy, która jest opisana w specyfikacji zadania lub w regulaminie zajęć. Jeśli współpraca jest dozwolona, studenci muszą ją zadeklarować w pracy oraz określić jej zakres. Przez korzystanie z pomocy innych osób rozumiemy nie tylko wspólne rozwiązywanie zadania przez

grupę studentów, ale także korzystanie ze specjalistycznych usług redakcyjnych, programistycznych, graficznych, itp.

§ 6. Konsekwencje

Nieprzestrzeganie standardów uczciwości akademickiej pociąga za sobą wiele konsekwencji – począwszy od bardzo ogólnych (choćby zmniejszania zaufania do działalności akademickiej czy podania w wątpliwość rzetelności towarzyszącej aktywności naukowo-dydaktycznej), skończywszy na umniejszaniu wartości poszczególnych osiągnięć. Przestrzeganie standardów uczciwości akademickiej zapewnia uczciwy i transparentny rozwój, co służy wszystkim członkom wspólnoty akademickiej – nieprzestrzeganie przyjętych zasad skutkuje ujemnym potencjałem rozwojowym, oddziałuje negatywnie na szeroko rozumiany proces dydaktyczny i naukowy. Ponadto – poza aspektami etycznymi czy moralnymi – za naruszenie niniejszych standardów uczciwości akademickiej student ponosi odpowiedzialność na wydziale, na którym się kształci. Do negatywnych konsekwencji, które mogą dotknąć studenta, należą m.in.:

- 1) otrzymanie oceny niedostatecznej z wykonanego zadania, kolokwium lub egzaminu;
- 2) konieczność ponownego wykonania zadania lub ponownego zaliczenia kolokwium lub zdania egzaminu (ew. zaliczenie bądź egzamin komisyjny);
- 3) obniżenie oceny z zajęć.

Niezależnie od tego student może ponieść konsekwencje wynikające z odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidziane w Rozdziale 2 Działu VII Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (art. 307 i n. Dz. U. z 2023, poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872) oraz § 213 i § 214 Działu II Statutu Uniwersytetu Wrocławskiego (Obwieszczenie Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 2 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały Nr 102/2019 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uniwersytetu Wrocławskiego).

Zgodnie z § 6 uchwały Nr 37/2021 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie regulaminu studiów na Uniwersytecie Wrocławskim (Obwieszczenie Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 2 października 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały Nr 37/2021 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie regulaminu studiów na Uniwersytecie Wrocławskim) za postępowanie uchybiające godności studenta oraz naruszenie obowiązujących przepisów student ponosi odpowiedzialność przed komisją dyscyplinarną lub sądem koleżeńskim na zasadach określonych w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i w Statucie Uniwersytetu Wrocławskiego.

Ponadto, zgodnie z art. 115 ust. 1 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2022, poz. 2509) „Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3”.

§ 7. Działania informacyjne

Podczas pracy naukowej czy edukacyjnej mogą pojawiać się wątpliwości dotyczące tego, jak prawidłowo korzystać z zasobów, a także w jaki sposób rzetelnie opisywać źródła i materiały, których używamy. W takiej sytuacji można przede wszystkim poprosić o pomoc promotorów i prowadzących zajęcia.

Pomocne mogą być też materiały ogólnouniwersyteckie - wskazania Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz wytyczne Zespołu ds. Dobrych Praktyk.

Uniwersytet oferuje też specjalny pakiet szkoleń (informacje o tematach i terminach spotkań znajdują się na stronie antyplagiat.uwr.edu.pl). Pytania związane z poruszonymi powyżej problemami studenci i pracownicy mogą kierować na adres mailowy czat.info@uwr.edu.pl.

dr hab. Andrzej Raczyński

**Pełnomocnik Rektora
ds. zapewniania jakości kształcenia**

dr hab. Łukasz Machaj, prof. UWr

**Przewodniczący Uczelnianej Komisji
ds. Jakości Kształcenia**